

NORRTÄLJE
KOMMUN

Beslutsnivå och datum	Socialnämnden 2021-10-21, SN § xx
Diarienummer	SN xxx
Giltighet	Tillsvidare
Ansvar	Socialnämnden

Riktlinjer för bistånd till boende inom socialnämndens ansvarsområde

Innehåll

1. Inledning	3
2. Syfte med riktlinjer	4
2.1 Lagar, förordningar och förkortningar som förekommer i riktlinjerna	4
3. Principer och ledord	4
3.1 Helhetssyn och individuell behovsbedömning	4
3.2 Barn(rätts)perspektiv, barnkonsekvensanalyser och föräldraskap	5
3.3 Den enskildes ansvar	5
3.4 Skälig levnadsnivå	5
3.5 Samverkan	5
4. Kommunens ansvar enligt socialtjänstlagen	5
4.1 Huvudregel	6
4.2 Undantag	6
5. Boendeansvaret enligt SoL	7
5.1 Lagstadgad skyldighet enligt SoL – bostad med särskilt service, särskilda boenden för äldre, familjehem, HVB och stödboende	7
5.2 Generell och ej uttryckligen lagstadgad rätt till bostad enligt 4 kap. 1 § SoL	7
5.3 Målgrupperna för, den uttryckligen lagstadgade, rätten till bostad enligt 4 kap 1 § SoL	9
5.4 Bostadsinsatserna som kan beviljas i Norrtälje kommun inom ramen för, den ej uttryckligen lagstadgade, rätten till bostad enligt 4 kap. 1 § SoL	10
5.5 Bostadsinsats som gäller utöver skyldighet, bistånd enligt 4 kap. 2 § SoL	12
6. Ansvar för bostäder till asylsökande och nyanlända	12
7. Uppföljning	14

1. Inledning

Bristen på bostäder medför att en del individer har svårt att på egen hand få bostad inom den ordinarie bostadsmarknaden. Detta har bidragit till att fler bostadslösa personer vänder sig till socialtjänsten för att få hjälp med att finna en bostad eller för att få en bostad. Socialnämnden har vartefter bristen på bostäder ökat fått ta ansvar för allt fler människor som saknar bostad och därmed har det uppstått en sekundär bostadsmarknad.

Socialtjänsten har ansvar att stödja enskilda individer, grupper och familjer som har särskilda behov av stöd och hjälp. Rätten till bistånd enligt socialtjänstlagen innebär emellertid inte en skyldighet för socialnämnden att tillhandahålla bostäder till bostadslösa. Socialtjänsten har därför inte ansvar för att tillgodose behov av bostad som beror på allmänbostadsbrist.

Allmänna svårigheter räcker inte. De som hamnar i gruppen med allmänna svårigheter är exempelvis unga människor på väg att flytta hemifrån, personer som skiljer sig, egenbosatta flyktingar och trångbodda. Utöver dessa ingår även personer med svårigheter på grund av psykisk ohälsa som inte bedöms så grava att de omfattas av annan lagstiftning.

Endast i undantagsfall har socialtjänsten en skyldighet att bistå enskilda personer med boendeinsatser

Boendeinsatser kan bestå av olika former av boende såsom boende med stöd beviljas genom Kommunalförbundet Sjukvård och Omsorg i Norrtälje (KSON), skyddat boende (våld i nära relationer), bistånd i form av bostad enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen (beviljas under en tidsbegränsad period på max 2 år - tidigare kallad social kontrakt) och tidsbegränsat tillfälligt boende vid akuta och oförutsedda situationer.

Dessa riktlinjer beskriver förutsättningar för rätt till bistånd i form av bostad enligt socialtjänstlagen (SoL 2001:453) och redogör för kommunens ansvar för att ordna boende åt nyanlända som anvisats enligt lag om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning (2016:38), samt innehåller en översiktlig genomgång av grupper och myndigheter som har bostadsansvaret i olika situationer.

2. Syfte med riktlinjer

Syfte med dessa riktlinjer är att vara ett hjälpmedel i bedömningen av rätten till bistånd i form av boende för enskilda individer i Norrtälje kommun, samt att skapa ett enhetligt synsätt vid utredning och bedömning så att enskildas ansökningar om bistånd till bostad ska handläggas på ett likartat och rättssäkert sätt.

Vid bedömningar av rätten till bistånd i form av boende ska den enskildes behov vara avgörande, samtidigt ska kommunens resurser tillvaratas på bästa sätt. Riktlinjerna beskriver under vilka förutsättningar som den enskilde kan beviljas bistånd i form av boende samt exemplifierar målgrupperna som kan beviljas insatser.

Riktlinjer innebär inte någon inskränkning i den enskildes rätt att få en individuell prövning av sin ansökan. Riktlinjer är vägledande och gäller inte utan undantag.

2.1 Lagar, förordningar och förkortningar som förekommer i riktlinjerna

- Socialtjänstlag (2001:453) SoL
- Lag (2016:38) om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning – bosättningslagen
- Högsta förvaltningsdomstolen HFD – före den 1 januari 2011 Regeringsrätten/högsta allmänna förvaltningsdomstolen i Sverige/
- Regeringsrättens årsbok, RÅ
- KSON – Kommunalförbundet Sjukvård och Omsorg i Norrtälje

3. Principer och ledord

3.1 Helhetssyn och individuell behovsbedömning

Rätten till bistånd bygger på en individuell behovsbedömning som ska präglas av ett helhetsperspektiv på den enskildes eller hushållets situation. Frågor om boende ses inte som isolerade från personens eller familjens övriga livssituation.

En individuell behovsbedömning innebär att den enskildes rätt till bistånd ska bedömas utifrån hans eller hennes förmåga och behov. Individuellt anpassade insatser är en förutsättning för att socialtjänsten ska arbeta mot målet att frigöra och förstärka den enskildes egen förmåga.

Socialtjänstens bistånd ska vara förenat med krav på den enskilda individen, kraven ska i varje enskilt fall anpassas efter individens egna förutsättningar. Hänsyn ska tas till den enskildes integritet och självbestämmande.

3.2 Barn(rätts)perspektiv, barnkonsekvensanalyser och föräldraskap

Enligt 1 kap. 2 § SoL ska barnets bästa särskilt beaktas vid åtgärder som rör barn. Som ett led i skyldigheten att beakta barnets bästa bör därför i alla utredningar som rör barnfamiljers behov av bostad, särskilt beaktande tas kring vilka följder olika beslut får för barnet (som barn räknas personer under 18 år). Dessa effekter ska dokumenteras och tas med i beslutsunderlaget. Utredaren ska säkerställa att barnperspektivet beaktas inom ramen för beslutsunderlaget.

Det är viktigt att påpeka att föräldraskap i sig inte är en grund för rätten till bistånd i form av bostad. Det avgörande är föräldrarnas vidtagna åtgärder, deras förmågor, deras behov och om de har några speciella svårigheter. En sammantagen bedömning ska dock alltid göras av de relevanta omständigheterna.

3.3 Den enskildes ansvar

Personer som kontaktar socialtjänsten för att ansöka om bistånd i form av boende ska alltid redogöra för vad de själva har gjort för att på egen hand lösa sin bostadssituation. Detta för att fastställa att behovet inte kan tillgodoses av den enskilde själv eller på annat sätt.

3.4 Skälig levnadsnivå

Vad som utgör skälig levnadsnivå måste bedömas utifrån omständigheterna i det enskilda fallet och kan variera mellan olika individer och över tid. Skälig levnadsnivå ska tillförsäkra den enskilde en viss miniminivå för insatsen och täcka de mest grundläggande behoven. När det gäller bistånd som beviljas enligt 4 kap. 2 § SoL finns inget krav på att biståndet ska tillförsäkra den enskilde en skälig levnadsnivå.

3.5 Samverkan

Samverkan är centralt för socialtjänstens verksamhet, såväl intern som extern samverkan. Detta för att skapa en helhetssyn kring den enskildes situation samt hur och av vem behoven bäst kan tillgodoses. Allt extern samverkan förutsätter den enskildes samtycke.

4. Kommunens ansvar enligt socialtjänstlagen

I samband med att ett ärende aktualiseras enligt SoL i Norrtälje kommun ska en bedömning göras om Norrtälje kommun är att anse som ansvarig kommun. Reglerna om ansvarig kommun återfinns i 2 a kap. 1-5 §§ SoL.

4.1 Huvudregel

Om det inte går att fastställa någon annan kommun som ansvarig är det ytterst den kommun där den enskilde vistas (fysisk befinner sig) som är ansvarig kommun. Om det däremot går att fastställa att en annan kommun än vistelsekommunen är ansvarig har vistelsekommunen enbart ansvar för akuta insatser. I samtliga fall där det är oklart vilken kommun som är eller borde vara ansvarig är det följaktligen vistelsekommunen som har fullt ansvar för den enskilde fram till att det har fastställts att en annan kommun är ansvarig.

Om den enskilde är bosatt i en annan kommun än vistelsekommunen ansvarar denna bosättningskommun för det stöd och den hjälp som den enskilde behöver. Med bosättningskommun avses den kommun där den enskilde är stadigvarande bosatt. Om den enskilde har sin stadigvarande dygnsvila i en annan kommun men ändå har en starkare anknytning till annan kommun ska denna andra kommun anses vara bosättningskommun (och därmed ansvarig kommun), exempel på detta kan vara när en person ofta flyttar mellan olika kommuner. Om den enskilde saknar stadigvarande bostad ska personens bosättningskommun anses vara den kommun som hon eller han har sin starkaste anknytning till (och följaktligen den kommun som är ansvarig). Vid en bedömning om vilken kommun en hemlös person har sin starkaste anknytning kan bland annat beaktas var personen har sitt sociala nätverk, den enskildes egen uppfattning om vilken kommun han eller hon tillhör, var personen har sin sysselsättning samt i vilken kommun som personen utför fritidsaktiviteter.

Det faktum att en person flyttar från en kommun till en annan inte behöver innebära att ansvaret går över till den nya kommunen. Om den enskilde har för avsikt att stadigvarande bosätta sig i den nya kommunen övergår ansvaret till den nya kommunen men om den enskilde har en tydlig uttalad och trovärdig avsikt att återvända till den första kommunen kan ansvaret, i vissa fall, inte anses gå över till den nya kommunen. En bedömning ska dock göras i varje enskilt fall och i vissa situationer kan den enskilde uttala att hon eller han har för avsikt att återvända samtidigt som lång tid har förflutit sedan personen lämnade kommunen, i dylika fall kan det anses att ansvaret har gått över till den nya kommunen fastän den enskildes uttalade avsikt har varit att återvända.

4.2 Undantag

Reglerna om vistelse- och bosättningskommuns ansvar gäller inte när en kommun, med anledning av ett beslut om boendeinsats, har placerat den enskilde i en annan kommun. I dessa situationer behåller den placerande kommunen det fulla ansvaret (fast personen de facto är bosatt i placeringskommunen) under placeringstiden.

Reglerna om vistelse- och bosättningskommunens ansvar gäller inte heller i situationer som avser stöd och hjälp till den enskilde under kriminalvård i anstalt, under vårdvistelse på sjukvårdsinrättning samt vid avslutningen av dessa typer av vistelser (exempelvis vårdplaneringar och utskrivningar från fängelse). I dessa situationer är det alltid folkbokföringskommunen som är ansvarig kommun.

5. Boendeansvaret enligt SoL

När det gäller socialtjänstens boendeansvar i kommunen kan det konstateras att det finns ålagda skyldigheter som följer av lag och rättspraxis samt att det även kan följa skyldigheter av att nämnden har antagit regler som gäller utöver den lagstadgade skyldigheten i 4 kap. 1 § SoL. Nämndens antagna regler beslutas då enligt 4 kap. 2 § SoL. Utöver detta finns det också, med stöd av annan lagstiftning, ålagda skyldigheter för kommunen att erbjuda bostad till vissa målgrupper, exempelvis till nyanlända som har anvisats till kommunen enligt bosättningslagen. Detta är dock ett ansvar för kommunen och inte specifikt för socialtjänsten. I Norrtälje kommun ansvarar socialnämnden både för socialtjänsten och för erbjudandet av bostäder till nyanlända enligt bosättningslagen.

5.1 Lagstadgad skyldighet enligt SoL – bostad med särskilt service, särskilda boenden för äldre, familjehem, HVB och stödboende

Beslut avseende bostad med särskild service och särskilda boenden för äldre handläggs av KSON. Rätten till denna typ av bostäder beror inte på om personen är hemlös eller inte, rätten beror på om personen har en omfattande funktionsnedsättning och därför är i behov av bostad med särskild service. Denna typ av bostad är en lagstadgad rättighet som finns när alla förutsättningar är uppfyllda. Kommunen har en identisk skyldighet vad avser äldre personer som regleras i 5 kap. SoL. Det gäller även personer inom Socialpsykiatri.

6 kap. SoL reglerar kommunens ansvar att tillhandahålla familjehem, HVB och stödboende. Dessa bistånd vänder sig främst till barn och unga eller personer med missbruksproblematik som behöver vård under en begränsad period. Handläggning och beslutsfattande i dessa ärenden ligger på avdelningarna Barn och unga och Missbruk och beroende.

5.2 Generell och ej uttryckligen lagstadgad rätt till bostad enligt 4 kap. 1 § SoL

Biståndsrätten enligt 4 kap. 1 § SoL, anger inga begränsningar av om vad man kan ansöka. Den enskilde kan därför exempelvis ansöka om bistånd i form av tillfälligt boende.

En prövning ska då göras:

- om den enskilde har behov av biståndet,
- om den enskilde inte kan tillgodose behovet själv eller på annat sätt, samt
- om den enskilde behöver biståndet för att tillförsäkras skälig levnadsnivå.

Det finns inga bestämmelser i SoL som ger bostadslösa en allmän rätt till att få en bostad av socialtjänsten. Däremot kan socialtjänsten i särskilda fall vara skyldig att tillhandahålla en bostad som bistånd.

Till skillnad från den lagstadgade rätten till bostad med särskild service för funktionsnedsatta och äldreboende för äldre personer finns det ingen uttrycklig lagtext som beskriver hur de nämnda generella kraven i 4 kap. 1 § SoL ska tolkas. I prejudicerande rättspraxis har kriterier utvecklats som tjänar som underlag i tolkningen av kraven som uppställs i 4 kap. 1 § SoL.

Högsta förvaltningsdomstolen/HFD/ har, i rättsfallen RÅ 1990 ref 119 och RÅ 2004 ref 130, fastslagit att det åligger den enskilde att styrka att följande samtliga förutsättningar är uppfyllda:

- Den enskilde är bostadslös, d. v. s. saknar tak över huvudet och har speciella svårigheter att på egen hand skaffa bostad (detta är HFD:s syn på hur rekvisitet behov i 4 kap 1 § SoL ska tolkas)*
- Den enskilde tillhör en socialt utsatt grupp som behöver särskild hjälp med att få eller behålla en bostad*
- Den enskilde ska, efter sin förmåga ha tagit eget ansvar för sin boendesituation (HFD:s syn på hur rekvisiten kan inte tillgodose behovet själv eller på annat sätt ska tolkas)*

Helt bostadslös innebär att den enskilde vid tidpunkten för ansökan om bistånd måste vara kvalificerat bostadslös, vilket innebär att sakna tak över huvudet eller att vistas på ett institutions- eller kategoriboende. Socialstyrelsen har upprättat en definition av det närliggande begreppet hemlöshet:

- 1. Akut hemlöshet. En person är hänvisad till akutboende, härbärge, jourboende eller sover utomhus*
- 2. Institutionsboende eller kategoriboende. Intagen på kriminalvårdsanstalt, behandlingsenhet eller stödboende inom socialtjänst, landsting eller privatvårdgivare, HVB eller statens institutionsstyrelse som behöver skrivas ut men har inte någon bostad ordnad inför utskrivningen eller avflyttningen. Även personer som skulle ha skrivits ut men som är kvar på grund av att de inte har någon egen bostad ordnad räknas till denna punkt.*
- 3. Mer långsiktiga boendelösningar. En person bor i en av kommunen ordnad boendelösning, till exempel i tränings- eller försökslägenhet då personen inte får tillgång till den ordinarie bostadsmarknaden. Det handlar om någon form av hyresavtal förenad med tillsyn eller särskilda villkor/regler.*
- 4. Eget ordnat kortsiktigt boende/hos vänner, bekanta, familj eller släktingar eller tillfälligt inneboende- eller andrahandskontrakt.*

Socialstyrelsens, ej bindande, definition av begreppet hemlöshet är bredare än HFD:s definition av att vara bostadslös. Endast punkt 1 och punkt 2 i Socialstyrelsens definition av hemlöshet motsvarar HFD:s definition av att vara helt bostadslös. Detta innebär att det, i dagsläget, endast är personer som befinner sig i punkt 1 eller punkt 2 som kan inkluderas i tolkningen om personen är att betrakta som helt bostadslös (för rätt till bostad enligt SoL). Personer som inkluderas i punkt 3 eller punkt 4 kan enligt gällande praxis inte anses vara helt bostadslösa och har följaktligen ej rätt att erhålla bostad enligt SoL.

Av nämnda rättsfall framgår vidare att det krävs att personen har dokumenterade speciella svårigheter att på egen hand skaffa eller behålla en bostad. Allmänna svårigheter är inte tillräckligt. Med allmänna svårigheter kan bland annat avses unga vuxna som är på väg att flytta hemifrån, personer som skiljer sig, personer som inte behärskar svenska språket, personer som lever i trångbodda förhållanden, samt personer som lider av psykisk ohälsa men inte har så stora svårigheter att de omfattas av andra förmåner eller rättigheter (exempelvis bostad med särskild service enligt 5 kap § 7 SoL). Om man inte kan möta de krav som allmänt uppställs av hyresvärdar för att bli godkänd som hyresgäst (fast anställning, inkomst, referenser osv) innebär detta inte att rekvisitet speciella svårigheter är uppfyllt. Föräldrar till (tidigare) ensamkommande barn kan precis som andra kommuninvånare, på grund av bristen på bostäder ha svårigheter att på egen hand skaffa bostad. Detta innebär dock inte att de generellt sett kan anses tillhöra gruppen med speciella svårigheter. För att ha dokumenterade speciella svårigheter förutsätts att personen tillhör en socialt utsatt grupp som saknar förmåga att själv skaffa en bostad och som har stora svårigheter att bli godkänd som hyresgäst på den ordinarie bostadsmarknaden på grund av detta. Personer som på grund av sociala, ekonomiska eller medicinska skäl inte förmår söka bostad själv och har svårt att bli godkända som hyresgäster på den reguljära bostadsmarknaden kan tillhöra en sådan socialt utsatt grupp som behöver hjälp med att få eller behålla en bostad. En redovisning över de målgrupper som anses innefattas i begreppet socialt utsatt grupp presenteras under kommande rubrik.

5.3 Målgrupperna för, den uttryckligen lagstadgade, rätten till bostad enligt 4 kap 1 § SoL

Här beskrivs målgrupper som enligt rättspraxis kan innefattas i begreppet socialt utsatt grupp. Eftersom en individuell bedömning alltid ska göras är det viktigt att understryka att beskrivningen nedan inte är uttömmande. Som framgår av rättspraxis räcker det inte heller att enbart tillhöra någon av dessa socialt utsatta grupper, man måste också befinna sig i en situation som helt bostadslös och man måste också, efter egen förmåga, ha tagit ansvar för att själv försökt ha löst sin bostadssituation.

Unga vuxna med särskilda skäl att flytta hemifrån

I vissa mycket speciella fall där det föreligger allvarlig social problematik i hemmet kan unga som har fyllt 18 år ha rätt till bistånd för att flytta hemifrån. Detta förutsätter att socialtjänsten inte har lyckats komma till rätta med problemen genom annat stöd.

Familjehemsplacerade ungdomar som fyller 18 år

Enligt praxis har socialtjänsten ett ansvar för de ungdomar som familjehemsplaceras. När dessa ungdomar har fyllt 18 år kan den unge vuxne, undantagsvis, i vissa fall och när alla andra möjligheter har uttömts bedömas ingå i begreppet socialt utsatt grupp.

Personer med missbruksproblem

Personer med missbruksproblem ingår i gruppen socialt utsatta personer.

Skuldsatta personer

Personer med stora skulder, särskilt hyresskulder, som dessutom har betalningsanmärkningar och saknar någon som kan gå i borgen för dem kan omfattas av begreppet socialt utsatt grupp. Vid den individuella bedömningen är det kombinationen av olika svårigheter som är avgörande. Vanligtvis krävs att den enskilde har annan problematik och/eller hemmavarande barn.

Personer som har avslutat fängelsestraff

Personer som är folkbokförda i Norrtälje kommun och har avslutat fängelsestraff kan ingå i begreppet socialt utsatt grupp. En rätt till bostad medför då att bostaden utgör en del i rehabiliteringsprocessen för att minska återfall i kriminalitet.

Brottsoffer och personer som har utsatts för våld i nära relationer

Här avses främst personer i behov av skyddat boende.

5.4 Bostadsinsatserna som kan beviljas i Norrtälje kommun inom ramen för, den ej uttryckligen lagstadgade, rätten till bostad enligt 4 kap. 1 § SoL

Till skillnad från den lagstadgade rätten till bostad med särskild service för funktionsnedsatta och äldreboende för äldre personer finns det ingen uttrycklig lagtext som beskriver hur de nämnda generella kraven i 4 kap 1 § SoL ska tolkas. Däremot har det i prejudicerande rättspraxis utvecklats kriterier som tjänar som underlag i tolkningen av kraven som uppställs i 4 kap 1 § SoL.

Bistånd till tak över huvudet i akuta situationer

Tak över huvudet är en biståndsbedömd insats enligt 4 kap 1 § SoL som beviljas vid situationer som den enskilde *inte har kunna råda över* och som *uppstått hastigt och utan förvarning*. Den enskilde kan på så sätt ges skälig tid att på egen hand ordna sitt boende. Vid bifall kan det vara fullt acceptabelt att personen blir erbjuden alternativ till en fullvärdig bostad, till exempel vandrahem eller härbärge. En bedömning ska självfallet göras kring de specifika omständigheterna i det specifika fallet. Skäligt rådrum utgör en mycket begränsad tid.

Bistånd till tillfälligt boende

Tillfälligt boende är en biståndsbedömd insats enligt 4 kap. 1 § SoL. Insatsen är kortvarigt och förenat med stöd att söka bostäder och andra boendeformer. Klienten ska arbeta aktivt med att långsiktigt lösa sin boendesituation under tiden som hen får biståndet

tillfälligt boende verkställt. Syftet är att den enskilde ska ges förutsättningar att själv lösa sin boendesituation. Tillfälligt boende kan beviljas i form av hotellhem, vandrarhem och härbärg. Insatsen är förenad med kravet på att den enskilde har vidtagit följande åtgärder och därmed visat att hen har tagit ansvar för sin boendesituation:

1. Den enskilde ska ha anmält sig som bostadssökande i flera bostadsköer (kommunal bostadskö, samtliga privata hyresvärdar i Norrtälje samt flera privata och kommunala hyresvärdar utanför Norrtälje stad)
2. Den enskilde ska ha varit aktiv på bostadsmarknaden en längre tid genom upprepade personliga kontakter med olika hyresvärdar, även inväntat svar och ha kunnat redogöra för vilka bostäder som har sökts (förstahands-, andrahands- och inneboendekontrakt)
3. Den enskilde ska ha undersökt andra alternativ till att bli godkänd som hyresgäst exempelvis genom möjligheterna till privat borgesman
4. Den enskilde ska ha skaffat en överblick kring sin ekonomiska situation och även ha börjat betala på eventuella skulder. Tillrättakommande med eventuella hyresskulder bör ha särskild prioritet. Den enskilde (som har skulder) ska kunna visa att hen varit i kontakt med budget- och skuldrådgivare alternativt ansökt om skuldsanering till Kronofogden för att komma till rätta med sin skuldsituation
5. Den enskilde ska kunna visa att hen har deltagit i eventuella erbjudna insatser i form av bo-skola och liknande
6. Den enskilde ska, vid särskilda livssituationer, särskilt ta ansvar för att planera och förbereda sin bostadssituation (t ex om den enskilde ska få barn, flytta till kommunen eller genomgå separation)

Bistånd i form av bostad

Bistånd i form av bostad är en biståndsbedömd insats enligt 4 kap 1 § SoL. Bostad erbjuds den enskilde med ett andrahandskontrakt på längst två år, där socialnämnden innehar ett förstahandskontrakt på lägenheten. I samband med kontraktsskrivning ska en handlingsplan upprättas innehållande aktiviteter som ska leda till att den enskilde ordnar eget bostadskontrakt. Beslut om bistånd i form av bostad ska följas upp regelbundet. Den enskildes besittningsrätt ska alltid avtalas bort.

Rutiner för kontraktsskrivning, ansvarsfördelning mellan socialnämnden och fastighetsavdelningen finns i Fyren.

5.5 Bostadsinsats som gäller utöver skyldighet, bistånd enligt 4 kap. 2 § SoL

Bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL till olika boendeformer kan beviljas när det följer av lagstadgad skyldighet, när det följer av generell och ej uttryckligen lagstadgad rätt samt i speciella (akuta) situationer. Utöver dessa olika typer av fastställda skyldigheter har socialnämnden också en möjlighet att bevilja bistånd med stöd av 4 kap. 2 § SoL. Av den aktuella bestämmelsen framgår att socialnämnden får ge bistånd utöver vad som följer av 4 kap. 1 § SoL om det finns skäl för det. Det rör sig om ett frivilligt åtagande från nämndens sida där det är den enskilda nämnden som fastställer vilka förutsättningar som ska gälla för biståndet enligt 4 kap. 2 § SoL. Dock har nämnden att rätta sig efter vissa generella principer som exempelvis likställighetsprincipen i kommunallagen. Då bistånd enligt 4 kap. 2 § gäller utöver skyldigheten (att biståndet ska tillförsäkra den enskilde en skälig levnadsnivå) torde i princip samtliga dylika ansökningar rendera i ett avslag vid en prövning enligt 4 kap. 1 § SoL.

6. Ansvar för bostäder till asylsökande och nyanlända

När det gäller ansvaret för boende till asylsökande personer och nyanlända finns det en rad olika författningar som reglerar det allmännas ansvar. Med asylsökande avses, i detta dokument, en person som har kommit till Sverige och ansökt om (någon form av) uppehållstillstånd. Med nyanländ avses, i detta dokument, en person som har beviljats (någon form av) uppehållstillstånd.

Asylsökande vuxna

Asylsökande vuxna går under Migrationsverkets ansvar. Ifall att asylsökande vuxna ordnar bostad på egen hand (EBO – eget boende) ansvarar Migrationsverket för deras uppehälle. Asylsökande vuxen som har ordnat eget boende och blir bostadslös ska hänvisas till Migrationsverket som har skyldighet att anvisa plats på anläggningsboende.

Asylsökande barn (under 18 år) som anländer med vårdnadshavare

Asylsökande barn som far illa eller riskeras att fara illa kan vara socialtjänstens ansvar. Socialtjänsten har inte något ansvar för barnets boendesituation. För det fall att familjen har ordnat med eget boende och därefter blivit bostadslös ska familjen hänvisas till Migrationsverket som har skyldighet att erbjuda plats på anläggningsboende.

Asylsökande ensamkommande barn (under 18 år)

Asylsökande ensamkommande barn anvisas till en kommun. Socialtjänsten i den anvisade kommunen har fullt ansvar för barnets boendesituation. Utredningar avseende asylsökande ensamkommande barn i Norrtälje kommun görs av avdelningen för barn och unga.

Asylsökande föräldrar som anländer när asylsökande (ensamkommande) barn (under 18) redan har anlänt tidigare

Så fort som det kan konstateras att vårdnadshavare, i behörig ordning, tar över vårdnaden och omsorgen kring barnet upphör barnet att vara ensamkommande och den asylsökande familjen får välja mellan att ordna boende själva eller att erbjudas plats på Migrationsverkets anläggningsboende. För det faller att familjen har ordnat med ett eget boende (exempelvis hos släktingar eller en vän) och därefter blir bostadslös är det inte socialtjänstens ansvar att åtgärda bostadssituation. Familjen ska istället hänvisas till Migrationsverket som då har skyldighet att erbjuda plats på anläggningsboende.

Nyanlända vuxna

Personer som har fått uppehållstillstånd blir anvisade till en kommun. Kommunen har då skyldighet att ordna med bostad enligt bosättningslagen. Även om kommunen har ansvaret enligt bosättningslagen så är detta inget ansvar som åligger socialtjänsten enligt SoL. I Norrtälje kommun erbjuds nyanlända som anvisas till kommunen ett bostadskontrakt som varar i längst två år. Efter att kontraktstiden löpt ut är det nyanländes eget ansvar att ordna med bostad. För personer som har ordnat bostad innan de fick uppehållstillstånd eller efter att de fick uppehållstillstånd och sedan blivit bostadslösa, ligger ansvaret för att ordna en ny bostad först och främst hos individen själv.

Ensamkommande barn som får uppehållstillstånd

Ensamkommande barn som får uppehållstillstånd är även fortsättningsvis socialtjänstens ansvar. Kommunens boendeansvar för barn som får uppehållstillstånd fortgår till och med vårterminen de fyller 20 år eftersom de från och med höstterminen det året har möjlighet att söka studielån. För de ungdomar som inte studerar efter att de fyllt 18 år avslutas boendeplaceringen. Det är då den unge vuxnes eget ansvar att ordna med boende. Om emellertid den unge vuxne inte själv eller på annat sätt kan ordna med boende kan det bli socialtjänstens ansvar att utreda och besluta, i enlighet med boendeansvaret enligt SoL om den unge vuxne har rätt till någon form av boendeinsats.

Föräldrar som får uppehållstillstånd när barnet befinner sig i landet och har uppehållstillstånd

Ensamkommande barn vars föräldrar får uppehållstillstånd med hänvisning till anknytning till barnet bosätter sig ofta i den kommun som barnet är bosatt i. Så fort som det kan konstateras att vårdnadshavare, i behörig ordning, tar över vårdnaden och omsorgen kring barnet upphör barnet att vara ensamkommande.

Migrationsverket har uttalat att myndigheten inte, enligt bosättningslagen, anvisar några föräldrar till ensamkommande barn. Detta innebär att ansvaret att ordna med bostad för familjen åläggs föräldrarna. Om föräldrarna inte själva eller på annat sätt kan ordna med boende kan det bli socialtjänstens ansvar att utreda och besluta, i enlighet med boendeansvaret enligt SoL, om familjen har rätt till någon form av boendeinsats.

När barnet inte längre kan betraktas som ensamkommande upphör socialtjänstens ansvar. Om ensamkommande barnet är placerad i en annan kommun och föräldrarna väljer att stanna där ska familjens eventuella ansökan om bostad ställas till den kommunen och inte till Norrtälje (som tidigare har beslutat om insats till barnet då denne var ensamkommande men numera avslutat den insatsen). Socialstyrelsen har, i sin

handbok om ensamkommande barn och unga, konstaterat att det inte är lämpligt att föräldrarna bosätter sig i familjehem eller HVB (där barnet tidigare har bott eller bor) och därför är det vistelsekommunen som efter utredning bör ansvara för att föräldrarna får stöd och hjälp om de är i behov av det.

I undantagsfall kan ansökan ställas till Norrtälje. I samband med en utredning om boende eller bostad ska en barnkonsekvensanalys genomföras. Exempelvis kan barnet ha sitt sociala nätverk och sin skolgång i den kommun där Norrtälje placerade barnet, detta skulle kunna innebära att barnets bästa vore att få bo kvar i den aktuella kommunen och vidare att familjen (om den uppfyller förutsättningarna för rätt till boendeinsats enligt Sol) erhåller ett beslut om bostad eller boende från Norrtälje med verkställighet i den kommun som barnet tidigare har varit placerad i.

7. Uppföljning

Denna riktlinje ska årligen följas upp. Avdelningschefen för avdelningen försörjning och arbete, är ansvarig för att initiera uppföljning och utifrån behov samarbeta med andra berörda avdelningar inom förvaltningen och kommunen.